

ΦΙΛΟΖΩΙΑ ΚΑΙ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ

Με τον Οδηγό αυτό με απλά λόγια και σε ελάχιστο χρόνο μπορεί ο ενδιαφερόμενος - φιλόζωος και μη, να ενημερωθεί για τους κανόνες και τις συνθήκες που διέπουν τη συμβίωση με τα δεσποζόμενα και αδέσποτα ζώα και να βοηθηθεί στην καθημερινότητα του

Πολύτιμες πληροφορίες και απαντήσεις σε καθημερινά θέματα που αφορούν την συμβίωση με ζώα συντροφιάς και όχι μόνο

ΠΡΟΛΟΓΟΣ - ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Αγαπητές και αγαπητοί φιλόζωοι,

Με ιδιαίτερη τιμή και υπερηφάνεια προλογίζω την έκδοση του «ΠΡΑΚΤΙΚΟΥ ΟΔΗΓΟΥ ΤΟΥ ΦΙΛΟΣΩΟΥ» (Όλα όσα πρέπει να γνωρίζεις για τα Αδέσποτα και Δεσποζόμενα ζώα).

Στόχος μου είναι να συνδέσω την θεωρία με την πράξη και να συνδράμω τους ζωόφιλους με την παροχή συμβουλών καθώς και χρήσιμων πληροφοριών για τα θέματα που τους απασχολούν.

Να τους ενημερώσω για τα δικαιώματα των ζώων, την ισχύουσα νομοθεσία που προστατεύει τα ζώα συντροφιάς, τις ποινές και τις κυρώσεις που προβλέπει ο νομοθέτης για την κακομεταχείριση των ζώων, την εισαγωγή του Θεσμού του Εισαγγελέα Προστασίας Ζώων για πρώτη φορά στην ελληνική έννομη τάξη.

Ευελπιστώ ο παρόν Οδηγός να αποτελέσει μια σημαντική προσφορά πρωτίστως προς τους ζωόφιλους αλλά και προς όλους όσους αγαπούν και σέβονται τα ζώα είτε αδέσποτα είτε δεσποζόμενα, καθώς παρέχει πολύτιμες πληροφορίες και απαντήσεις σε καθημερινά θέματα που αφορούν τη συμβίωση με ζώα συντροφιάς και όχι μόνο. Στον παρόν Οδηγό εμπεριέχεται ο Ν. 4039/2012 ο οποίος για πρώτη φορά καθιέρωσε μια συνολική ρύθμιση του θέματος, καθώς και ο Ν. 4235/2014 που επέφερε σημαντικές βελτιώσεις.

Με εκτίμηση,

Χρήστος Θ. Πέtkος

Δικηγόρος Αθηνών

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ:

- 1. Βασικές Έννοιες – Ορισμοί**
- 2. Κακοποίηση - Βασανισμός Ζώων**
- 3. Η Ποινική Διαδικασία για την κακοποίηση βασανισμό ζώων**
- 4. Υποχρεώσεις ιδιοκτητών δεσποζόμενων ζώων συντροφιάς**
- 5. Αφαίρεση προσωρινή ή οριστική του ζώου συντροφιάς από τον ιδιοκτήτη.**
- 6. Άρση της απαγόρευσης λουσίματος κατοικίδιων ζώων στην θάλασσα**
- 7. Ελεύθερη μεταφορά ζώων συντροφιάς με αστικά-υπεραστικά λεωφορεία, πλοία και αεροπλάνα**
- 8. Οι ποινικές κυρώσεις**
- 9. Διοικητικές κυρώσεις και πρόστιμα**
- 10. FAQ**
- 11. Επίλογος**

1. Διάκριση βασικών εννοιών

Ορισμοί:

Ζώο συντροφιάς είναι κάθε ζώο, που συντηρείται ή προορίζεται να συντηρηθεί από τον άνθρωπο, κυρίως μέσα στην κατοικία του, για λόγους ζωοφιλίας ή συντροφιάς.

Δεσποζόμενο ζώο συντροφιάς είναι κάθε μη άγριο ζώο, που συντηρείται ή προορίζεται να συντηρηθεί από τον άνθρωπο, κυρίως μέσα στην κατοικία του, για λόγους ζωοφιλίας ή συντροφιάς και τελεί υπό την άμεση επίβλεψη και φροντίδα του ιδιοκτήτη, κατόχου, συνοδού ή φύλακά του.

Αδέσποτο ζώο συντροφιάς είναι κάθε ζώο συντροφιάς, το οποίο είτε δεν έχει κατοικία είτε βρίσκεται έξω.

Κατ' εξαίρεση: Ως ζώα συντροφιάς θεωρούνται και οι σκύλοι, που χρησιμοποιούνται για το κυνήγι, τη φύλαξη ποιμνίων, τη φύλαξη χώρων, την παροχή βοήθειας και προστασίας ατόμων με ειδικές ανάγκες, καθώς και οι σκύλοι έρευνας και διάσωσης και οι σκύλοι που χρησιμοποιούνται από τις ένοπλες δυνάμεις και τα σώματα ασφαλείας

2. Κακοποίηση - Βασανισμός Ζώων

Σύμφωνα με το άρθρο 16 του Ν.4039/2012 απαγορεύεται η κακοποίηση των ζώων:

Κακοποίηση ζώου η οποία απαγορεύεται και τιμωρείται αποτελεί : ο βασανισμός, η κακοποίηση, η κακή και βίαναυση μεταχείριση οποιουδήποτε είδους ζώου, καθώς και οποιαδήποτε πράξη βίας κατ' αυτού, όπως ιδίως η δηλητηρίαση, το κρέμασμα, ο πνιγμός, το κάψιμο, η σύνθλιψη και ο ακρωτηριασμός. Η στείρωση του ζώου καθώς και κάθε άλλη κτηνιατρική πράξη με θεραπευτικό σκοπό, δεν θεωρείται ακρωτηριασμός.

Η πώληση, εμπορία και παρουσίαση - διακίνηση μέσω διαδικτύου οποιουδήποτε οπτικοακουστικού υλικού, όπως βίντεο ή άλλου είδους κινηματογραφικού ή φωτογραφικού υλικού στα οποία απεικονίζεται οποιαδήποτε πράξη βίας εναντίον ζώου, καθώς και σεξουαλική συνεύρεση μεταξύ ζώων ή μεταξύ ζώου και ανθρώπου με σκοπό το κέρδος ή τη σεξουαλική ικανοποίηση ατόμων που παρακολουθούν ή συμμετέχουν σε αυτά. Στην ανωτέρω απαγόρευση συμπεριλαμβάνεται και η περίπτωση της μονομαχίας μεταξύ ζώων.

Σε περίπτωση τραυματισμού ζώου συντροφιάς σε τροχαίο ατύχημα, ο υπαίτιος της πράξης αυτής, υποχρεούται να ειδοποιήσει άμεσα τον οικείο Δήμο, προκειμένου να παρασχεθεί στο τραυματισμένο ζώο η απαραίτητη κτηνιατρική φροντίδα.

Στην έννοια της παθητικής κακοποίησης του άρθρου 16 του ν.4039/12 ή του άρθρου 1 του ν. 1197/81 ο οποίος δεν έχει καταργηθεί εισέτι, περιλαμβάνονται

ενδεικτικά, η έλλειψη καταλύματος, το ακατάλληλο κατάλυμα ή τα στενά κλουβιά, η μόνιμη αλυσόδεση, η ακατάλληλη τροφή, η μόνιμη παραμονή σε μπαλκόνια, ταράτσες, η έλλειψη νερού ή νερού μη κατάλληλου, χώροι μη στεγνοί και καθαροί, προστατευόμενοι από τις καιρικές συνθήκες, η έλλειψη φροντίδας για κτηνιατρική περίθαλψη σε περίπτωση ασθενειών τους, αλλά και τον τακτικό εμβολιασμό και την αποπαρασίτωσή τους, η έλλειψη καθημερινής άσκησης και περιπάτου.

Δεν αποτελεί κακοποίηση η διαπίστωση μετά από κτηνιατρική εξέταση ότι είναι επικίνδυνα ζώα συντροφιάς ή ότι πάσχουν από ανίατη ασθένεια ή ότι είναι πλήρως ανίκανα να αυτοσυντηρηθούν λόγω γήρατος ή αναπηρίας και η διατήρησή τους στη ζωή είναι πρόδηλα αντίθετη με τους κανόνες ευζωίας τους και αρνηθούν τα φιλοζωικά σωματεία της περιοχής να αναλάβουν τη φροντίδα, εποπτεία και τη διαδικασία υιοθεσίας τους, υποβάλλονται σε ευθανασία.

3. Η Ποινική Διαδικασία για την κακοποίηση βασανισμό ζώων

Για πρώτη φορά στην ελληνική έννομη τάξη έχει θεσπισθεί ο θεσμός του Εισαγγελέα Προστασίας Ζώων που εδρεύει στην Εισαγγελία Πρωτοδικών Αθηνών με πρώτη Εισαγγελέα Προστασίας Ζώων την κα Α. Θεοδωροπούλου.

Η κακοποίηση των ζώων μάλιστα αποτελεί **ΑΥΤΕΠΑΓΓΕΛΤΩΣ ΔΙΩΚΟΜΕΝΟ ΕΓΚΛΗΜΑ ΚΑΙ ΑΥΤΟΦΩΡΟ**. Στην αναφορά στην αστυνομική αρχή Μείζονος σημασίας το θέμα ότι πρόκειται για αυτεπαγγέλτως διωκόμενο έγκλημα για το οποίο **δεν προαπαιτείται η καταβολή του παραβόλου των 100 ευρώ**, ως ισχύει για τα κατ' έγκληση διωκόμενα εγκλήματα, αλλά και η τήρηση της αυτοφώρου διαδικασίας, **κρίνεται αναγκαία για τον κολασμό του εγκλήματος αυτού που έχει βαρύνουσα εγκληματική απαξία.**

Σκόπιμη κρίνεται και η επιτόπια μετάβαση του αρμοδίου Εισαγγελέα όταν επιλαμβάνεται δημοσιεύματος ή καταγγελίας προς διενέργεια αυτοψίας για να διαπιστώσει τις συνθήκες που επικρατούν σε οποιοδήποτε καταφύγιο αδέσποτων ζώων συντροφιάς ή εκτροφείου κι αν αυτές δεν είναι σύμφωνες με τα οριζόμενα στο άρθρο 9 και στις ειδικές διατάξεις που διέπουν τη λειτουργία τους, προκειμένου με προσωρινή διάταξή του, να καθορίσει τα μέτρα που πρέπει να λάβει ο ιδιοκτήτης του καταφυγίου ή εκτροφείου και το χρονικό διάστημα εντός του οποίου πρέπει να συμμορφωθεί.

4. Υποχρεώσεις ιδιοκτητών δεσποζόμενων ζώων συντροφιάς

Στην παρ. 1 του άρθρου 5, καθορίζονται αναλυτικά οι υποχρεώσεις των ιδιοκτητών του δεσποζόμενου ζώου συντροφιάς, δηλαδή η σήμανση και καταγραφή του ζώου, η δήλωση απώλειας εντός πενθημέρου, η τήρηση των κανόνων ευζωίας, η εξασφάλιση κατάλληλου καταλύματος.

α) να μεριμνά για τη σήμανση και την καταγραφή του ζώου του, καθώς και για την έκδοση βιβλιαρίου υγείας πριν εγκαταλείψει το ζώο τον τόπο γέννησής του και οπωσδήποτε μέσα σε προθεσμία δύο μηνών από τη γέννηση αυτού ή μέσα σε ένα μήνα από την εύρεση ή απόκτησή του, καθώς και να τοποθετεί σε εμφανές σημείο του περιλαίμιου του ζώου μεταλλική κονκάρδα, η οποία παρέχεται από τους κτηνιάτρους κατά την πραγματοποίηση του αντιλυσσικού εμβολιασμού του.

β) να εφοδιάζεται με το διαβατήριο του ζώου του, εάν πρόκειται να ταξιδέψει με αυτό στο εξωτερικό και να μεριμνά για την ενημέρωσή του σε κάθε αλλαγή του ιδιοκτήτη ή του προσωρινού κατόχου του.

γ) να προσκομίζει ή αποστέλλει ταχυδρομικά, επί αποδείξει, στον οικείο Δήμο αντίγραφο του πιστοποιητικού ηλεκτρονικής σήμανσης του ζώου του.

δ) για την αποφυγή ατυχημάτων υποχρεούται κατά τη διάρκεια του περιπάτου να κρατάει το σκύλο του δεμένο και να βρίσκεται σε μικρή απόσταση από αυτόν. Η ίδια υποχρέωση ισχύει και για τον οποιονδήποτε συνοδό του ζώου, πέραν του ιδιοκτήτη του.

5. Αφαίρεση προσωρινή ή οριστική του ζώου συντροφιάς από τον ιδιοκτήτη.

Αυτονόητη κρίνεται η συνεργασία με τους φιλοζωικούς συλλόγους, αλλά και απαραίτητη, σε πλείστες περιπτώσεις, η εφαρμογή της διατάξεως του άρθρου 19 παρ.1 ν.4039/2012 για προσωρινή ή οριστική αφαίρεση του ζώου από την κατοχή του, αν δεν μεριμνεί για τη σήμανση και την καταγραφή του ζώου του, καθώς και για την έκδοση βιβλιαρίου υγείας πριν εγκαταλείψει το ζώο τον τόπο γέννησής του και οπωσδήποτε μέσα σε προθεσμία δύο μηνών από τη γέννηση αυτού ή μέσα σε ένα μήνα από την εύρεση ή απόκτησή του, καθώς και να τοποθετεί σε εμφανές σημείο του περιλαίμιου του ζώου μεταλλική κονκάρδα, η οποία παρέχεται από τους κτηνιάτρους κατά την πραγματοποίηση του αντιλυσσικού εμβολιασμού του.

Αν δεν δηλώνει μέσα σε πέντε ημέρες την απώλεια του ζώου του σε κτηνίατρο, που έχει πιστοποιηθεί στη Διαδικτυακή Ηλεκτρονική Βάση σήμανσης και καταγραφής των ζώων συντροφιάς και των ιδιοκτητών τους, αν δεν τηρεί τους κανόνες ευζωίας του ζώου και να μεριμνά για την κτηνιατρική εξέτασή του, η οποία αποδεικνύεται από τη σχετική εγγραφή στο βιβλιάριο υγείας ή στο διαβατήριο του ζώου, καθώς και να μεριμνά για την εξασφάλιση άνετου, υγιεινού και κατάλληλου καταλύματος προσαρμοσμένου στο φυσικό τρόπο διαβίωσης του ζώου, που να του επιτρέπει να βρίσκεται στη φυσική του όρθια στάση, χωρίς να εμποδίζονται οι φυσικές του κινήσεις και η δυνατότητά του για την πραγματοποίηση της απαραίτητης για την υγεία και την ευζωία του άσκησης.

Καθώς και όταν υπάρχει η προαναφερθείσα παραπάνω κακομεταχείριση – κακοποίηση του ζώου ιδιαίτερα σκληρή και βάνουση που προκάλεσε ιδιαίτερο

πόνο στο ζώο. Επίσης μπορεί ο Εισαγγελέας, με διάταξή του να απαγορεύσει την απόκτηση άλλου ζώου από τον παραβάτη.

6. Άρση της απαγόρευσης λουσίματος κατοικίδιων ζώων στην θάλασσα

A) Νομοθεσία.

Το άρθρο 3 παρ. 1 περ. β του ν.δ. 444/1970, ορίζει τους χώρους αρμοδιότητας του Λιμενικού Σώματος, ήτοι θαλάσσια περιοχή, λιμένες και χερσαίες ζώνες λιμένων αλλά σε καμία περίπτωση τις παραλίες, που ανήκουν στην αρμοδιότητα της ΕΛ.ΑΣ και της Δημοτικής Αστυνομίας. Οι παραλίες αποτελούν κοινόχρηστους χώρους, άρα εφαρμόζονται οι διατάξεις του Ν.4039/2012 και δεν απαγορεύεται η κυκλοφορία και η παραμονή κατοικίδιων σε αυτές, αφού ισχύουν οι σχετικές διατάξεις όλου του Άρθρου 5 και κυρίως των παρ. 1, 2 και 3 αυτού. Από τα παραπάνω, η εγκύκλιος Μ.Φ. 3111.10/1/93/20-05-93 η οποία επαναλαμβάνεται και με την Μ.Φ. 2119.4/3/06/16-06-2006 δεν έχει καμία ισχύ για τις παραλίες **και άρα η απομάκρυνση ανθρώπων με κατοικίδια από αυτές και η απόδοση προστίμου αποτελεί παράβαση καθήκοντος για το εκάστοτε όργανο ελέγχου που την επιβάλλει.** Η ισχύς της ανωτέρω εγκυκλίου, περιορίζεται αυτόματα στο αν τελικά επιτρέπεται το κατοικίδιο να κολυμπά. Αυτό όμως φαίνεται να εξαρτάται όχι από κάποια αντικειμενικά κριτήρια αλλά από την παρουσία λουομένων στην παραλία, το ποσοστό φιλοζωίας τους και τις διαθέσεις τους την δεδομένη χρονική στιγμή, κάτι που αφενός μεν δεν συνάδει με την νομιμότητα – αφού η παραλία είναι κοινόχρηστος χώρος – και αφετέρου εκμηδενίζει την αντικειμενικότητα που πρέπει να διέπει έναν νόμο. Συνεπώς, η ανωτέρω εγκύκλιος τόσο ως προς το σκέλος της παραμονής ή περιπάτου κατοικίδιων στις παραλίες, όσο και ως προς το σκέλος που αφορά τα κριτήρια για το λούσιμο ή όχι των ζώων είναι μη σύννομη και πρέπει να καταργηθεί το συντομότερο.

B) Δημόσια Υγεία.

Ως είναι γνωστό σύμφωνα με τις σύγχρονες μελέτες, **δεν υπάρχει ούτε μία γνωστή ασθένεια που μπορεί να μεταδώσει ο σκύλος στον άνθρωπο πλην της Λύσσας.** Πολλώ δε μάλλον **όταν αυτός δεν έρχεται σε άμεση επαφή μαζί του και απλώς τυγχάνει να συνυπάρχουν στην ίδια παραλία ή να κολυμπούν στα ίδια μη στάσιμα νερά.** Ο πολύ πρόσφατος Ν.4039/2012 λαμβάνοντας υπόψιν τα παραπάνω, δίνει **την δυνατότητα μεταφοράς κατοικίδιων σε όλα τα Μέσα Μαζικής Μεταφοράς,** την κυκλοφορία σκύλων βοηθών ΑΜΕΑ παντού – ακόμα και σε καταστήματα υγειονομικού ενδιαφέροντος. Κάτι που δείχνει σαφώς ότι όλες οι προκαταλήψεις έχουν καμφθεί στο πέρασμα του χρόνου, εξιχνιάζοντας και εναρμονίζοντας ταυτόχρονα την Ελληνική Νομοθεσία με την Ευρωπαϊκή. Η μόνη προκατάληψη που συντηρείται, ακόμα και στις μέρες μας, είναι να μην μπει ο σκύλος στο νερό. Δηλώνουμε άγνοια και έκπληξη ταυτόχρονα για ποιο λόγο αυτό

συνεχίζεται, ενώ **πληθώρα επιστημονικών μελετών δείχνουν ότι ο άνθρωπος δεν κινδυνεύει από την απλή συνύπαρξη με κατοικίδια**. Εδώ θα πρέπει να επισημάνουμε ότι τα κατοικίδια ζώα σύμφωνα με το άρθρο 5 του Ν.4039/2012 εμβολιάζονται ετησίως, ενώ οι κηδεμόνες τους οφείλουν να επιδεικνύουν το βιβλιάριο υγείας τους ή το διαβατήριο ανά πάσα στιγμή τους ζητηθεί από ελεγκτικές αρχές. Κάτι που εξασφαλίζει την απαλλαγή του ζώου από ασθένειες, αλλά και την μεταφορά παρασίτων.

Γ) Ρύπανση

Ο σκύλος δεν δύναται να ρυπάνει την θάλασσα. Οι ανατομικές του λειτουργίες του απαγορεύουν να αφοδεύσει ή ουρήσει σε όρθια στάση ή κολυμπώντας

Η προστασία των ζώων αυτών, επιτυγχάνεται με την εφαρμογή του συνόλου των κανόνων ευζωίας και της καλής μεταχείρισής τους, που συμπεριλαμβάνουν :τη παροχή κατάλληλης τροφής, νερού, τη παραμονή τους σε χώρο στεγνό, καθαρό ,προστατευμένο από τις καιρικές συνθήκες, χωρίς να είναι μόνιμα δεμένα και χωρίς να διαβιούν εντός ακατάλληλων κατασκευών, τη φροντίδα για την ιατρική περίθαλψη, την τεκμηρίωση της κατάστασης υγείας του ζώου συντροφιάς (με την ύπαρξη βιβλιαρίου υγείας στο οποίο επαληθεύεται επικαιροποιημένα, η συνιστώμενη από την κτηνιατρική πρακτική και επιστήμη κατάσταση υγείας του ζώου π.χ. πλήρες εμβολιακό πρόγραμμα ανάλογα με την ηλικία του ζώου και τα εθνικά προγράμματα επιτήρησης των ζωανθρωπονόσων, αντιπαρασιτική θεραπεία κ.λ.π.), την εξασφάλιση της καθημερινής άσκησης ή του περιπάτου, το καθαρό και υγιεινό περιβάλλον για τη διαβίωση τους ώστε να μην πονούν και υποφέρουν και εν γένει να υπάρχει μέριμνα για το σεβασμό της ύπαρξής τους.

Το λούσιμο στην θάλασσα των κατοικίδιων ζώων συντροφιάς δεν συμπεριλαμβάνεται στους κανόνες ευζωίας των ζώων ώστε ο περιορισμός του να έχει αρνητικές επιπτώσεις στα ζώα αυτά.

Επιπρόσθετα, στο άρθρο 5 του νόμου 4039/2012 όπως τροποποιήθηκε από το άρθρο 46 του Ν.4235/2014 , καθορίζονται οι υποχρεώσεις των ιδιοκτητών των ζώων συντροφιάς με σκοπό τη διασφάλιση της ευζωίας των ζώων, αλλά και κατά δεύτερο λόγο, της προστασίας της δημόσιας υγείας , της ασφάλειας και της διασφάλισης της κοινής ησυχίας.

Η προστασία της δημόσιας υγείας, της ασφάλειας και της διασφάλισης της κοινής ησυχίας, επιτυγχάνονται με τη θέσπιση γενικών διατάξεων, στο προαναφερθέν νομικό πλαίσιο, που αφορούν ενδεικτικά, τις περιπτώσεις της εξόδου του ζώου από τον χώρο του ιδιοκτήτη του, τη παραμονή τους στις πολυκατοικίες ή στις μονοκατοικίες , τη πρόσβαση στα μέσα μαζικής μεταφοράς, την υποχρεωτική πρόσδεση του σκύλου κατά τη διάρκεια του περιπάτου, τον καθαρισμό του

περιβάλλοντος από τη ρύπανση που προκαλείται, αποσκοπώντας στο προσδιορισμό της θεμελιώδους και προεξάργουσας υπεύθυνης συμπεριφοράς του ιδιοκτήτη του Ζώου συντροφιάς και στην διαφύλαξη της αρμονικής και φιλικής συνύπαρξης των Ζώων αυτών με τον άνθρωπο.

β. Ωστόσο, στους σκοπούς του παρόντος νομικού πλαισίου δεν περιλαμβάνεται η διευθέτηση θεμάτων όπως η πρόσβαση ή μη των ζώων συντροφιάς σε ειδικότερους κοινόχρηστους χώρους, όπως π.χ. στις δημόσιες υπηρεσίες, στα μουσεία στους χώρους καλλιτεχνικών εκδηλώσεων, στις παραλίες λουόμενων κλπ .

Η μη πρόσβαση αυτή καθ' εαυτή των ζώων στους χώρους λουομένων δεν υποβαθμίζει την ευζωία του ζώου συντροφιάς, η δε πρόσβαση τους, από πλευράς υγειονομικής, δεν απειλεί την δημόσια υγεία υπό την προϋπόθεση ότι ταυτόχρονα τηρούνται απαρέγκλιτα οι υποχρεώσεις των ιδιοκτητών τους και όσον αφορά την υποχρεωτική πρόσδεση του σκύλου, ώστε να εξασφαλίζεται ο πλήρης έλεγχος των δραστηριοτήτων του και ο σεβασμός των λουομένων . γ. Συμπερασματικά και προκειμένου να αρθούν επιφυλάξεις ή αντιδράσεις, οι ιδιοκτήτες των ζώων συντροφιάς και εν γένει οι πολίτες, πρέπει να ενημερωθούν, με κάθε πρόσφορο μέσο, για τις προϋποθέσεις πρόσβασης των ζώων στους χώρους των λουομένων ιδιαίτερα λόγω, π.χ. συχνά, της απουσίας εκπαίδευσης των ζώων συντροφιάς ή της πρόσβασης στους χώρους με πολύ μεγάλη πυκνότητα λουομένων καθώς και ότι όταν δεν τηρούνται οι σχετικές διατάξεις της ισχύουσας νομοθεσίας,, τα αρμόδια όργανα των παραβάσεων του Ν. 4039/2012,επιβάλλουν τα προβλεπόμενα διοικητικά πρόστιμα, του άρθρου 21 του ίδιου νόμου.

Τέλος οι υποχρεώσεις των ιδιοκτητών ζώων συντροφιάς του Ν. 4039/2012 έχουν ισχύ και στη περίπτωση ζώων που έχουν εκπαιδευτεί για τη παροχή βοήθειας και προστασίας ατόμων με ειδικές ανάγκες ή που χρησιμοποιούνται στη διάσωση.

7. Ελεύθερη μεταφορά ζώων συντροφιάς με αστικά-υπεραστικά λεωφορεία, πλοία και αεροπλάνα

Μεταφορά ζώων με λεωφορεία

1. Προκειμένου να επιτραπεί η μεταφορά μικρών κατοικίδιων ζώων, αυτά θα πρέπει να συνοδεύονται υποχρεωτικά από τον ιδιοκτήτη ή κάτοχο τους. Ο ιδιοκτήτης ή κάτοχος θα πρέπει να επιδεικνύει το διαβατήριο του ζώου ή το βιβλιάριο υγείας, το οποίο να είναι ενημερωμένο τουλάχιστον κατά την τελευταία διετία.

2. Οι ειδικότερες ρυθμίσεις της μεταφοράς των ζώων συνοδείας αναπήρων (ουσιαστικά σκύλων συνοδείας τυφλών) καθώς και των μικρών κατοικίδιων, ανάλογα με τον τύπο του λεωφορείου, έχουν ως ακολούθως:

A. Λεωφορεία Αστικών ΚΤΕΛ:

Τα ζώα συνοδείας αναπήρων ανεξαρτήτως μεγέθους καθώς και τα μικρά κατοικίδια ζώα μεταφέρονται εντός ειδικού καλαθιού μεταφοράς με μέγιστες διαστάσεις 50X40X70 εκατοστά, κατ' αναλογία με τα ισχύοντα στους συγκοινωνιακούς φορείς αστικών συγκοινωνιών Αθήνας και Θεσσαλονίκης και τοποθετούνται υποχρεωτικά εντός του χώρου επιβατών. Τα ζώα συνοδείας αναπήρων δεν τοποθετούνται σε καλάθι αλλά φέρουν υποχρεωτικά φίμωτρο κατά τη διάρκεια της μεταφοράς.

B. Λεωφορεία Υπεραστικών ΚΤΕΛ:

Στα λεωφορεία που εξυπηρετούν υπεραστικές συγκοινωνίες λόγω του μικρότερου διαθέσιμου χώρου, περιορίζονται οι μέγιστες διαστάσεις του ειδικού καλαθιού μεταφοράς. Έτσι, τα ζώα συνοδείας αναπήρων ανεξαρτήτως μεγέθους και τα μικρά κατοικίδια ζώα, βάρους έως επτά (7) κιλών, που μεταφέρονται εντός ειδικού καλαθιού μεταφοράς διαστάσεων 50X40X35 εκατοστά είναι επιτρεπτό να μεταφέρονται με τα λεωφορεία των ΚΤΕΛ & ΚΤΕΛ Α.Ε. που εξυπηρετούν υπεραστικές συγκοινωνίες και τοποθετούνται υποχρεωτικά εντός του χώρου επιβατών. Τα ζώα αυτά θα τοποθετούνται είτε στο διάδρομο είτε στα κλιμακοστάσια των λεωφορείων, πλησίον σε κάθε περίπτωση του ιδιοκτήτη τους. Τα ζώα συνοδείας αναπήρων, όπως προαναφέρθηκε, δεν τοποθετούνται σε καλάθι αλλά φέρουν υποχρεωτικά φίμωτρο κατά τη διάρκεια της μεταφοράς.

Για λόγους καλύτερης εξυπηρέτησης του επιβατικού κοινού, τα υπεραστικά ΚΤΕΛ & ΚΤΕΛ Α.Ε. είναι επιτρεπτό να περιορίζουν τη μεταφορά των κατοικίδιων ζώων,

(α) σε ότι αφορά στον αριθμό σε δύο κατοικίδια ανά λεωφορείο και (β) σε ορισμένα μόνο από τα εξυπηρετούμενα δρομολόγια τα οποία πάντως θα αποτελούν το 30% τουλάχιστον των δρομολογίων κάθε γραμμής (και κατ' ελάχιστο ένα δρομολόγιο ανά ημέρα), καταναμεμένα σε όλη τη διάρκεια της ημέρας.

Εφόσον αποφασιστεί από το οικείο υπεραστικό ΚΤΕΛ Α.Ε. ή ΚΤΕΛ να γίνει χρήση του ως άνω (β) περιορισμού, θα πρέπει η πληροφορία αυτή να παρέχεται σε κάθε ενδιαφερόμενο ενώ θα πρέπει να έχει αναρτηθεί εμφανώς σχετική ανακοίνωση στους σταθμούς και πρακτορεία του ΚΤΕΛ. Ο περιορισμός των δρομολογίων θα δύναται να εξυπηρετήσει και τις ανάγκες αλλεργικών κ.λπ. ατόμων που ευλόγως αποφεύγουν το συγχρωτισμό με κατοικίδια ζώα. Σε κάθε περίπτωση βέβαια είναι ενδεδειγμένη η κατάλληλη διευθέτηση των επιβατών εντός του λεωφορείου.

Σε καμία περίπτωση η μεταφορά των μικρών κατοικίδιων ή κατά μείζονα λόγο αυτών που συνοδεύουν αναπήρους δεν τελεί υπό την κρίση του οδηγού ή / και του ιδιοκτήτη του λεωφορείου ή τη συναίνεση των λοιπών επιβατών.

Μεταφορά κατοικίδιου σε πλοία

Αριθμός Κλωβών και αναλογία κλωβών για μικρόσωμα και μεγαλόσωμα ζώα

Σύμφωνα με το άρθρο 13 παρ. 1 του ΠΔ 101/95 απαιτείται 1 κλωβός για κατοικίδια ζώα ανά 200 επιβάτες. Διευκρινίζεται ότι για την εφαρμογή της αυτής της διάταξης θα πρέπει να υπάρχει κλωβός και για μεγαλόσωμα ζώα σε αναλογία 1:3 (και κατ'ελάχιστον 2 σε κάθε υπόχρεο πλοίο). Οι διαστάσεις κλωβού για μεγαλόσωμα ζώα να μην είναι μικρότερες από 100cm X 100cm X 100cm. Μικρόσωμο ζώο συντροφιάς θεωρείται αυτό που έχει σωματικό βάρος μέχρι 5 κιλά, μεσαίου βάρους από 5-15 κιλά και μεγαλόσωμο ζώο αυτό με σωματικό βάρος άνω των 15 κιλών.

Χώρος παραμονής κατοικίδιων ζώων

Σύμφωνα με το άρθρο 13 παρ. 1 του 101/95 πρέπει να διατίθεται για τα κατοικίδια ζώα χώρος κατά το δυνατόν απομονωμένος από τους χώρους ενδιαίτησης των επιβατών, κατά το δυνατόν να είναι καιροστεγής και να διαθέτει ποτίστρες με πόσιμο νερό.

Μετά την απελευθέρωση του κλωβού από το φιλοξενούμενο ζώο αυτός πρέπει να καθαρίζεται επιμελώς. Συνιστάται η ύπαρξη ειδικής απορροφητικής άμμου με στυλίδιο ώστε με την φροντίδα των ιδιοκτητών τους, να χρησιμοποιείται για τις φυσικές τους ανάγκες ώστε να μην ρυπαίνεται ο κλωβός παραμονής.

Σε περίπτωση που το ταξίδι διαρκεί πέραν των 8 ωρών να υπάρχει δυνατότητα προαυλισμού του ζώου (στο ανοικτό κατάστρωμα) με ευθύνη του ιδιοκτήτη ή του συνοδού του εφόσον αυτό φορά φίμωτρο και είναι δεμένο.

Στα νεοκατασκευαζόμενα πλοία ο χώρος αυτός πρέπει να είναι καιροστεγής και να φέρει σύστημα αποχέτευσης των εκκρινμάτων των ζώων (ούρων και περιττωμάτων). Το σύστημα αυτό δεν πρέπει να καταλήγει στα εξωτερικά μπούνια του πλοίου.

Συνιστάται να αποφεύγεται η παραμονή κατοικίδιων ζώων στους κλειστούς χώρους οχημάτων των Ε/Γ-Ο/Γ πλοίων.

Πιστοποιητικό Εμβολιασμού

Σύμφωνα με το άρθρο 13 παρ. 3 του 101/95 πρέπει τα ζώα να έχουν εμβολιασθεί με κατάλληλα εμβόλια. Διευκρινίζεται ότι πρέπει να επιδεικνύεται απαραίτητα το πιστοποιητικό εμβολιασμού τους στο προσωπικό του πλοίου και ότι γενικά όλα τα ζώα ανεξάρτητα εάν παραμένουν εκτός του ειδικά διαμορφωμένου χώρου παραμονής (βλ. ανωτέρω) ή μεταφέρονται σε ειδικούς κλωβούς μεταφοράς πρέπει να είναι εμβολιασμένα γεγονός που θα πρέπει οι ιδιοκτήτες τους να μπορούν να αποδείξουν όποτε τους ζητηθεί (με επίδειξη πιστοποιητικών εμβολιασμού).

Σημειώνεται ότι το πιστοποιητικό εμβολιασμού από την 4-07-2004 αντικαθίσταται με το διαβατήριο των «Ζώων Συντροφιάς».

Παραμονή κατοικίδιων ζώων στους κοινόχρηστους χώρους του πλοίου

Σύμφωνα με το άρθρο 13 παρ. 2 του 101/95 από την υποχρέωση της παραμονής στους ειδικούς χώρους εξαιρούνται:

1. τα ειδικά εκπαιδευμένα ζώα, κυρίως σκυλιά, που βοηθούν άτομα με ειδικές ανάγκες. Τα ζώα αυτά φυσικά πρέπει να διαθέτουν τα σχετικά πιστοποιητικά, και δύναται να συνοδεύονται από τον κύριο τους στους χώρους ενδιαίτησης επιβατών.

2. τα μικρόσωμα κατοικίδια που συνήθως συμβιώνουν με τον άνθρωπο (κυρίως γάτες, μικρόσωμα σκυλιά) εφόσον μεταφέρονται με ειδικά καλάθια ή κλωβούς ή φέρουν φίμωτρο και είναι εμβολιασμένα με τα κατάλληλα εμβόλια (πρέπει να αποδεικνύεται από τα ανάλογα πιστοποιητικά που φέρουν μαζί οι ιδιοκτήτες τους). Τα ζώα αυτά παραμένουν στους θαλαμίσκους των συνοδών τους, σε περίπτωση όμως κατά την οποία:

α) Δεν υπάρχουν θαλαμίσκοι προς διάθεση ή

β) οι συνεπιβάτες στο θαλαμίσκο δεν επιθυμούν την παραμονή του κατοικίδιου μαζί τους, ή

γ) το πλοίο δεν διαθέτει θαλαμίσκους επιβατών ή

δ) ο ιδιοκτήτης του μικρόσωμου κατοικίδιου ζώου έχει εκδόσει εισιτήριο άνευ κλίνης τότε, το μικρόσωμο κατοικίδιο ζώο επιτρέπεται να μεταφέρεται, σε μη πολυσύχναστο ειδικά προσδιορισμένο χώρο (εκτός εστιατορίων και πλησίον κυλικείων), μέσα σε κλουβί ή να φέρει φίμωτρο και να είναι δεμένο με λουρί ή αλυσίδα. Και στις δυο περιπτώσεις απαραίτητως να συνοδεύεται από τον ιδιοκτήτη του.

3. σε κάθε περίπτωση που θα υπάρξουν διαμαρτυρίες συνεπιβατών, αυτά θα πρέπει να μεταφέρονται σε χώρο εξωτερικό ή στους κλωβούς

Μεγαλόσωμα κατοικίδια που δεν είναι εφικτό να παραμείνουν στους κλωβούς του πλοίου πρέπει να φέρουν φίμωτρο και φυσικά να είναι κατάλληλα εμβολιασμένα. Πρέπει να συνοδεύονται πάντα από τον ιδιοκτήτη τους (δεμένα με λουρί ή αλυσίδα) και μόνο σε χώρους του ανοικτού καταστρώματος όπου δεν βρίσκονται πολλοί επιβάτες ώστε να μην προκαλείται όχληση ή κίνδυνος για αυτούς ή αν δεν προξενείται όχληση στους συνεπιβάτες σε κλειστούς μη πολυσύχναστους χώρους.

Πρέπει να γίνεται γνωστό στους ιδιοκτήτες-συνοδούς των κατοικίδιων ζώων ότι σωματικές βλάβες ή υλικές ζημιές που θα προκληθούν από κατοικίδιο ζώο τους

βαραίνουν του ίδιους και θα πρέπει να μεριμνούν για την λήψη αποτρεπτικών μέτρων.

Στα πλοία που δεν υπάρχουν κλωβοί (δηλαδή στα (α) δρομολογιακά πλοία ολικού μήκους κάτω των 25 μ. (β) δρομολογιακά πλοία πλώων μέχρι 30 ν.μ.- (γ) τουριστικά, (δ) δυναμικώς υποστηριζόμενα και (ε) πλοία του Κώδικα Ταχυπλώων Σκαφών), τα ζώα πλην των μικρόσωμων (ως ανωτέρω) θα παραμένουν, ως ανωτέρω, κατά το δυνατόν σε ανοικτούς χώρους του καταστρώματος, κατά το δυνατόν καιροστεγείς, θα φέρουν φίμωτρο, θα είναι εμβολιασμένα και θα είναι δεμένα με λουρί ή αλυσίδα.

Μεταφορά κατοικίδιου στην καμπίνα αεροσκάφους

Η μεταφορά του κατοικίδιου (Γάτες, σκύλους και κουναβιών) μέσα στην καμπίνα του αεροσκάφους επιτρέπεται μόνο μέσα σε ειδικό κουτί. Σε περίπτωση που επιθυμείτε να μεταφέρετε παραπάνω κατοικίδια, τότε βασική προϋπόθεση για τη μεταφορά τους είναι να βρίσκονται στο ίδιο κλουβί καθώς και να είναι εξοικειωμένα μεταξύ τους.

Οι διαστάσεις του κουτιού δεν πρέπει να ξεπερνούν τα 55εκ. μήκος x 40εκ. ύψος x 23εκ. πλάτος. Το ανώτερο επιτρεπόμενο βάρος του κατοικίδιου μαζί με το κλουβί του δεν πρέπει να ξεπερνά τα 8 κιλά, ενώ απαραίτητη προϋπόθεση για τη μεταφορά του αποτελεί η επίδειξη του βιβλιάρου υγείας του στο check-in καθώς και να έχει τοποθετηθεί το απαραίτητο ηλεκτρονικό μικροσίπ-ταυτότητα. Για ταξίδια εξωτερικού απαιτείται διαβατήριο κατοικίδιων.

Το κατοικίδιο πρέπει να είναι εμβολιασμένο κατά της λύσσας με εμβόλιο εν ισχύ την ημέρα που ταξιδεύει. Ο εμβολιασμός κατά της λύσσας επαναλαμβάνεται σε ετήσια βάση. Εάν το κατοικίδιο εμβολιάστηκε για πρώτη φορά κατά της λύσσας, δεν επιτρέπεται να ταξιδέψει πριν από την παρέλευση 21 ημερών από την ημερομηνία του εμβολιασμού. Ο ίδιος περιορισμός των 21 ημερών εφαρμόζεται σε περίπτωση εμβολιασμού μετά τη λήξη του προηγούμενου εμβολίου.

Μεταφορά κατοικίδιου στο χώρο αποθήκευσης αποσκευών του αεροσκάφους

Σε περίπτωση που το βάρος του κατοικίδιου ξεπερνάει τα 8 κιλά, τότε η μεταφορά γίνεται μόνο στο χώρο αποθήκευσης αποσκευών των αεροσκαφών, ακολουθώντας την ανάλογη διαδικασία κράτησης σε ειδικά κλουβιά που πρέπει να έχετε προμηθευτεί οι ίδιοι.

Προδιαγραφές κλουβιών για τη μεταφορά ζώων στο χώρο αποθήκευσης αποσκευών

Οι διαστάσεις του κλουβιού μεταφοράς πρέπει να είναι οι προβλεπόμενες. Πρέπει να πληρούνται οι ακόλουθες απαιτήσεις:

- Το κλουβί πρέπει να είναι αρκετά μεγάλο ώστε το κατοικίδιο να μπορεί να στέκει όρθιο, να κάνει στροφή γύρω από τον εαυτό του και να ξαπλώνει με φυσικό τρόπο. Το κατοικίδιό σας θα παραμείνει στο κλουβί αρκετό διάστημα, επομένως θα πρέπει να αισθάνεται όσο το δυνατόν πιο άνετα.
- Το κλουβί πρέπει να είναι αρκετά ανθεκτικό για να παρέχει προστασία στο κατοικίδιό σας κατά τη μεταφορά και να μην επιτρέπει τη διαφυγή του, καθώς και να διαθέτει επαρκή εξαερισμό και στις τέσσερις πλευρές του, ώστε να διασφαλίζεται η διατήρηση της ποιότητας του αέρα στο εσωτερικό του.
- Η πόρτα πρέπει να ασφαλίζει κατά τρόπο ώστε να μην υπάρχει ενδεχόμενο να ανοίξει κατά λάθος ή να την ανοίξει το κατοικίδιό σας κατά τη διάρκεια του χειρισμού και της μεταφοράς.
- Η μύτη και οι πατούσες του κατοικιδιού σας δεν πρέπει να περνούν από τις οπές εξαερισμού ή το πλέγμα της πόρτας.
- Το κλουβί πρέπει να διαθέτει εξωτερικά προσπελάσιμα δοχεία νερού και τροφής.
- Κλουβιά από ινοσανίδα ή συρματόπλεγμα δεν είναι κατάλληλα για μεταφορά.

8. Οι ποινικές κυρώσεις

Στο άρθρο 20 προβλέπονται οι ποινικές κυρώσεις, η παράνομη εμπορία ζώων συντροφιάς κατά τους όρους του εν λόγω νόμου, τιμωρείται **με ποινή φυλάκισης τουλάχιστον ενός έτους και χρηματική ποινή από (5.000) ευρώ έως (15000) ευρώ**. Με την **ίδια ποινή** φυλάκισης και χρηματική τιμωρία τιμωρούνται οι παραβάτες των διατάξεων των περιπτώσεων γ' και ε' της παραγράφου 1 του άρθρου 5 (**μη τήρηση κανόνων ευζωίας και εγκατάλειψη του ζώου**), των περιπτώσεων γ' και δ' της παραγράφου 3 του άρθρου 6 (εισαγωγή και εμπορία σκύλων που είναι ακρωτηριασμένοι και αναπαραγωγή σκύλων που είναι ακρωτηριασμένοι), της παραγράφου 4 του άρθρου 7 (απαγόρευση συμμετοχής ακρωτηριασμένων ζώων σε κάθε είδους εκθέσεις), καθώς και των παραγράφων α' και β' του άρθρου 16 (απαγορεύεται ο βασανισμός και η κακοποίηση ζώων καθώς και η κινηματογράφηση και εμπορία σκηνών ζώων σε πράξεις βίας κ.λ.π (άρθρο 20, παρ. Οι παραβάτες των διατάξεων του άρθρου 12 (απαγόρευση χρησιμοποίησης ζώου σε θεάματα και μονομαχίες) τιμωρούνται με φυλάκιση μέχρι δύο έτη και με χρηματική ποινή από (5.000) ευρώ έως (15.000) ευρώ (άρθρο 20, παρ.3). Οι παραβάτες της διάταξης της περίπτωσης β της παρ. 8 του άρθρου 5 (**απαγόρευση αφαίρεσης ηλεκτρονικής σήμανσης ζώου από τον ιδιοκτήτη του**), καθώς και η κλοπή οποιουδήποτε ζώου συντροφιάς τιμωρούνται **με φυλάκιση μέχρι έξι μήνες και με χρηματική ποινή (3.000) ευρώ**, ενώ η κλοπή κυνηγητικού σκύλου ή σκύλου βοήθειας τιμωρείται με φυλάκιση μέχρι ένα έτος και χρηματική ποινή από (5.000) ευρώ έως (8.000) ευρώ (άρθρο 20, παρ.4). Στο άρθρο 20 με ν 4235/2014

προστέθηκε η παρ. 4α Οι παραβάτες των διατάξεων των άρθρων 3, 4, 7, 9, 10 και 11 του ν. 2017/1992 (Α' 31) τιμωρούνται με τις ποινές που προβλέπονται στην παράγραφο 2. Σύμφωνα με την παρ.5 του άρθρου 20, η έκθεση βεβαίωσης της παράβασης, που συντάσσεται από την αρμόδια αρχή για τις περιπτώσεις των παραγράφων 1 έως 4 του ίδιου άρθρου, διαβιβάζεται αυθημερόν στον αρμόδιο Δήμο για την επιβολή των προβλεπόμενων διοικητικών κυρώσεων και προστίμων.

9. Διοικητικές κυρώσεις και πρόστιμα

1	Μη εφαρμογή από τον ιδιοκτήτη, τον κάτοχο ή τον υπεύθυνο των ζώων, των κανόνων προστασίας και καλής μεταχείρισής τους και μη τήρηση, από μέρους τους, των ειδικών απαιτήσεων της περ. β του άρθρου 1, ώστε να εξασφαλίζεται ο σεβασμός της ύπαρξής τους.	Άρθρο 1 περ.β	500 ευρώ
2	Παράλειψη εμπρόθεσμης σήμανσης και καταγραφής του ζώου συντροφιάς ή δήλωσης της απώλειας του ζώου συντροφιάς.	Άρθρο 4 παρ.7 Άρθρο 5 παρ.1 περ. α)	300 Ευρώ
3	Παράλειψη τήρησης των κανόνων ευζωίας του ζώου συντροφιάς ή της κτηνιατρικής εξέτασης του ζώου.	Άρθρο 5 παρ.1 περ. γ)	500 ευρώ
4	Μη κατοχή ενημερωμένου βιβλιαρίου υγείας καθώς και μη κατοχή ενημερωμένου διαβατηρίου σε περίπτωση ταξιδιού στο εξωτερικό ή σε κάθε αλλαγή του ιδιοκτήτη ή του προσωρινού του κατόχου.	Άρθρο 5 παρ.1 περ. γ) και περ. δ)	300 Ευρώ
5	Εγκατάλειψη του ζώου χωρίς τήρηση των οριζόμενων στο άρθρο 5 παρ.1 περ. β) και ε) και αποφυγή στείρωσης χωρίς την τήρηση των οριζόμενων στο άρθρο 5 παρ.1 περ. ζ).	Άρθρο 5 παρ.1 περ. β) και ε) και ζ)	300 Ευρώ
6	Απουσία εν ισχύ αντιλυσσικού εμβολιασμού και μη τοποθέτηση της μεταλλικής κονκάρδας ή παράλειψη άμεσου καθαρισμού του περιβάλλοντος από τα περιττώματα του ζώου.	Άρθρο 5 παρ.1 περ. α) και στ)	100 Ευρώ
7	Παράλειψη προσκόμισης στον οικείο Δήμο του αντιγράφου του Πιστοποιητικού ηλεκτρονικής ταυτοποίησης.	Άρθρο 5 παρ.1 παρ. η)	300 Ευρώ
8	Παράλειψη τήρησης των κανόνων για τον ασφαλή περίπατο του σκύλου ή πρόκληση ζημιάς από σκύλο ή παράλειψη λήψης μέτρων πρόληψης της εξόδου του σκύλου από την ιδιοκτησία του κυρίου/κατόχου/συνοδού/φύλακα.	Άρθρο 5 παρ.2 και 3	300 Ευρώ
9	Μη κατοχή ενημερωμένου διαβατηρίου/βιβλιαρίου υγείας του κυνηγετικού σκύλου σε οποιαδήποτε μετακίνηση του ζώου.	Άρθρο 5 παρ.4	300 Ευρώ
10	Δημοσίευση ή/και τοιχοκόλληση αγγελίας για ζώα συντροφιάς προς υιοθεσία ή δωρεάν παραχώρηση ή πώληση σε έντυπο, φυλλάδιο ή ιστοσελίδα χωρίς αναφορά του αριθμού ηλεκτρονικής σήμανσής τους.	Άρθρο 5 παρ.7	300 Ευρώ
11	Είσοδος στην ελληνική επικράτεια ζώου συντροφιάς που δεν έχει ηλεκτρονική σήμανση.	Άρθρο 5 παρ.8 περ. α)	300 Ευρώ
12	Αφαίρεση του μέσου ηλεκτρονικής σήμανσης από τον ιδιοκτήτη ή άλλο πρόσωπο ή τον κτηνίατρο.	Άρθρο 5 παρ.8 περ. β)	3.000 Ευρώ και αφαίρεση άδειας επαγγέλματος

13	Εκτροφή, αναπαραγωγή ή πώληση ζώων συντροφιάς για εμπορικούς σκοπούς χωρίς άδεια.	Άρθρο 6 παρ.1	3.000 Ευρώ
14	Παράλειψη σήμανσης και καταχώρισης των εκτρεφόμενων, αναπαραγόμενων ή προς πώληση σκύλων και γατών.	Άρθρο 6 παρ.1	3.000 Ευρώ
15	Πώληση ζώου συντροφιάς με ηλικία μικρότερη των 8 εβδομάδων και πώληση σκύλων και γατών σε υπαίθριους δημόσιους χώρους, συμπεριλαμβανομένων των υπαίθριων αγορών.	Άρθρο 6 παρ.3 περ. α) και β)	1.000 Ευρώ ανά ζώο που πωλείται
16	Διαμονή ζώων συντροφιάς που προορίζονται για εκτροφή, αναπαραγωγή ή πώληση για εμπορικό σκοπό σε ακατάλληλο χώρο, μη τήρηση κανόνων ευζωίας, ασφάλειας και παροχής κατάλληλης κτηνιατρικής περίθαλψης.	Άρθρο 6 παρ.1	2.000 Ευρώ
17	Παράλειψη τήρησης ενημερωμένων βιβλιαρίων υγείας/διαβατηρίων ζώων συντροφιάς που προορίζονται για εκτροφή, αναπαραγωγή ή πώληση για εμπορικό σκοπό.	Άρθρο 6 παρ.1	1.000 Ευρώ για το πρώτο ζώο προσουξανόμενο κατά 10% για κάθε
18	Παράλειψη τήρησης μητρώων για κάθε θηλυκό ζώο αναπαραγωγής στις εγκαταστάσεις εκτροφής, διαθέσιμων ανά πάσα στιγμή για έλεγχο.	Άρθρο 6 παρ.1	1.000 Ευρώ για το πρώτο ζώο προσουξανόμενο κατά 10% για κάθε
19	Εκτροφή για εμπορικούς σκοπούς, έστω και ενός θηλυκού σκύλου αναπαραγωγής χωρίς άδεια εκτροφής.	Άρθρο 6 παρ.1	1.000 Ευρώ για το πρώτο ζώο προσουξανόμενο κατά 10% για κάθε
20	Γονιμοποίηση θηλυκών σκύλων αναπαραγωγής πριν από το δεύτερο οιστρικό κύκλο και πάντως πριν από την παρέλευση εννέα μηνών από τον τελευταίο τοκετό.	Άρθρο 6 παρ.1	1.000 Ευρώ για το πρώτο ζώο προσουξανόμενο κατά 10% για κάθε
21	Εισαγωγή και εμπορία ακρωτηριασμένων σκύλων.	Άρθρο 6 παρ.3 περ. γ)	1.000 Ευρώ ανά ζώο
22	Αναπαραγωγή ακρωτηριασμένων ζώων	Άρθρο 6 παρ.3 περ. δ)	1.000 Ευρώ ανά ζώο
23	Διοργάνωση έκθεσης με ζώα συντροφιάς χωρίς άδεια.	Άρθρο 7 παρ.1	5.000 Ευρώ ανά ημέρα εκδήλωσης
24	Πρόκληση φόβου ή πόνου σε ζώο συντροφιάς κατά τη διάρκεια εκδήλωσης ή παράλειψη άμεσης επίβλεψης ζώου συντροφιάς κατά τη διάρκεια εκδήλωσης ή παράλειψη χρήσης φίμωτρου ή απομάκρυνσης από εκδήλωση ζώου συντροφιάς που εκδηλώνει επιθετική συμπεριφορά.	Άρθρο 7 παρ.2	1.000 Ευρώ ανά ζώο
25	α) Παράλειψη σήμανσης και καταγραφής ζώου συντροφιάς που συμμετέχει σε έκθεση ή β) προσκόμιση ακρωτηριασμένου ζώου για συμμετοχή του σε έκθεση και αποδοχή του από τον υπεύθυνο που την	Άρθρο 7 παρ. 3 και 4	1.000 Ευρώ ανά ζώο
26	Παράλειψη κατοχής ενημερωμένων βιβλιαρίων υγείας/διαβατηρίων ζώων συντροφιάς που συμμετέχουν σε έκθεση.	Άρθρο 7 παρ.3	1.000 Ευρώ για το πρώτο ζώο προσουξανόμενο κατά 10% για κάθε

27	α) Παράλειψη τήρησης των κανόνων ευζωίας, των υγειονομικών διατάξεων και των αστυνομικών διατάξεων περί κοινής ησυχίας για ζώα συντροφιάς που διατηρούνται σε μονοκατοικίες και διαμερίσματα, β) Διατήρηση περισσότερων από 2 ζώων συντροφιάς σε διαμέρισμα πολυκατοικίας, όπου ο κανονισμός απαγορεύει τη διατήρηση ζώων συντροφιάς.	Άρθρο 8 παρ. 1 και 2	500 Ευρώ ανά ζώο
28	Διατήρηση και παραμονή ζώου σε κοινόχρηστο χώρο ή σε κήπο πολυκατοικίας.	Άρθρο 8 παρ. 3	300 Ευρώ ανά ζώο
29	Μετακίνηση ή μεταφορά έως 5 ζώων συντροφιάς κατά παράβαση των διατάξεων του Καν 998/2003 και του Καν. 1/2005.	Άρθρο 10 παρ.1	500 Ευρώ
30	Μετακίνηση ή μεταφορά άνω των 5 ζώων συντροφιάς κατά παράβαση του Π.Δ. 184/1996 και του Καν. 1/2005.	Άρθρο 10 παρ. 1	1.000 Ευρώ
31	Μεταφορά ζώου συντροφιάς σε μέσο μαζικής μεταφοράς χωρίς τήρηση των οριζόμενων στο άρθρο 10 παρ.3.	Άρθρο 10 παρ. 2	300 Ευρώ ανά ζώο
32	Ανυπαρξία ειδικών κλουβιών σε επιβατικά πλοία για τη μεταφορά μεγάλων ζώων συντροφιάς.	Άρθρο 10 παρ. 3	5.000 Ευρώ
33	Παράλειψη λήψης κατάλληλων μέτρων για την αποτροπή πρόσβασης των αδέσποτων σε απορρίμματα από τους υπευθύνους του άρθρου 11 παρ.1.	Άρθρο 11 παρ.1	600 Ευρώ
34	Διατήρηση ζώου σε τσίρκο ή θίασο εφόσον χρησιμοποιείται με οποιοδήποτε τρόπο ή για οποιοδήποτε σκοπό στο πρόγραμμά Του, πραγματοποιεί παράσταση ή παρελαύνει ή εμφανίζεται σε κοινό.	Άρθρο 12 παρ.1	20.000 Ευρώ για κάθε ζώο που διατηρείται
35	Διατήρηση ζώου σε επιχείρηση του άρθρου 12 παρ.2 εφόσον χρησιμοποιείται με οποιοδήποτε τρόπο ή για οποιοδήποτε σκοπό στο πρόγραμμά της.	Άρθρο 12 παρ.2	10.000 Ευρώ για κάθε ζώο που διατηρείται
36	Χρησιμοποίηση ζώου σε υπαίθρια δημόσια έκθεση με σκοπό την αποκόμιση οικονομικού οφέλους.	Άρθρο 12 παρ.2α	5.000 Ευρώ για κάθε χρησιμοποιούμενο ζώο
37	Εκτροφή, εκπαίδευση και χρησιμοποίηση ζώου σε οποιοδήποτε είδος μονομαχίας.	Άρθρο 12 παρ.3 εδάφιο πρώτο	10.000 Ευρώ για κάθε ζώο
38	Εκτροφή ή/και χρησιμοποίηση σκύλου ή γάτας για παραγωγή γούνας, δέρματος, κρέατος ή για την παρασκευή φαρμακευτικών ή άλλων ουσιών.	Άρθρο 12 παρ.3 εδάφιο δεύτερο	10.000 Ευρώ για κάθε ζώο
39	Κακοποίηση, βασανισμός, κακή ή βάνανυση μεταχείριση ζώου καθώς και πώληση, εμπορία και παρουσίαση - διακίνηση μέσω Διαδικτύου οποιοδήποτε οπτικοακουστικού υλικού, στο οποίο απεικονίζεται κάθε είδους σεξουαλική συνεύρεση με ζώα καθώς και οποιαδήποτε πράξη βίας ή θανάτωση μικρών ζώων με σκοπό το κέρδος και τη σεξουαλική ικανοποίηση ατόμων που παρακολουθούν ή συμμετέχουν σε αυτά.	Άρθρο 16 παρ. α και β.	30.000 Ευρώ για κάθε ζώο και για περιστατικό
40	Εγκατάλειψη τραυματισμένου ζώου μετά από τροχαίο ατύχημα.	Άρθρο 16 παρ. γ	300 Ευρώ
41	Η καθιονδδήποτε τρόπο άρνηση ή παρακάλυψη του ελέγχου που πραγματοποιούν τα αρμόδια όργανα βεβαίωσης των παραβάσεων κατά την άσκηση των καθηκόντων ελέγχου καθώς και η μη παροχή ή η παροχή ψευδών, ελλιπών ή/και ανακριβών πληροφοριών και στοιχείων.		300 Ευρώ

10. FAQ

Ποιός ο ρόλος των Δήμων?

Οι Δήμοι υποχρεούνται να μεριμνούν για την περισυλλογή και τη διαχείριση των αδέσποτων ζώων συντροφιάς, σύμφωνα με το παρόν άρθρο. Η αρμοδιότητα αυτή μπορεί να ασκείται και από συνδέσμους δήμων, καθώς και από φιλοζωικές ενώσεις και σωματεία σε συνεργασία με τον αρμόδιο Δήμο, εφόσον αυτά διαθέτουν υποδομή, συνιστάμενη στην ύπαρξη κατάλληλων σχετικών εγκαταστάσεων ή οχημάτων μεταφοράς ζώων και ανθρώπινο δυναμικό με εμπειρία στο χειρισμό των ζώων. Με απόφαση του Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων καθορίζονται το είδος και ο αριθμός των εγκαταστάσεων και των οχημάτων, καθώς και η εμπειρία του ανθρώπινου δυναμικού, που πρέπει να διαθέτουν οι φιλοζωικές ενώσεις και τα σωματεία, για την άσκηση των αρμοδιοτήτων αυτής της παραγράφου.

Ποιό το πλαίσιο συνεργασίας Δήμων, φιλοζωικών σωματείων, εθελοντών για την φροντίδα των αδέσποτων ζώων?

Για τον παραπάνω σκοπό κάθε Δήμος ή όμοροι ή συνεργαζόμενοι Δήμοι ιδρύουν και λειτουργούν δημοτικά ή διαδημοτικά κτηνιατρεία και καταφύγια αδέσποτων ζώων συντροφιάς επιτρεπομένης της συνεργασίας με ενδιαφερόμενα φιλοζωικά σωματεία και ενώσεις ή και εθελοντές φιλόζωους σε ιδιόκτητους ή μισθωμένους ή παραχωρούμενους από το Δημόσιο, την Περιφέρεια ή από ιδιώτες χώρους. Στους Δήμους είναι δυνατόν να παρέχεται και οικονομική ενίσχυση από δημόσιους ή ιδιωτικούς φορείς για τη δημιουργία και λειτουργία κα-καταφυγίων. Τα καταφύγια αδέσποτων ζώων συντροφιάς αποτελούν χώρους προσωρινής παραμονής και περίθαλψης και η ίδρυση και λειτουργία τους διέπεται από τις ισχύουσες διατάξεις για τα ενδιαίτηματα ζώων του ν. 604/1977 και του π.δ. 463/1978. Ο έλεγχος τήρησης των όρων λειτουργίας τους ασκείται από την αρμόδια Γενική Διεύθυνση Περιφερειακής Αγροτικής Οικονομίας και Κτηνιατρικής της Περιφέρειας, σύμφωνα με το άρθρο 12 του ν. 604/1977. Τα προβλεπόμενα από την παράγραφο 2 του ίδιου άρθρου διοικητικά πρόστιμα καθορίζονται από 1000 έως 10.000 ευρώ. Υπό την εποπτεία των Δήμων, μπορούν να ιδρυθούν και να λειτουργούν καταφύγια ή και κτηνιατρεία αδέσποτων ζώων συντροφιάς και από φιλοζωικά σωματεία και ενώσεις, που διαθέτουν το κατάλληλο κτηνιατρικό προσωπικό (1 κτηνίατρος ανά 50 ζώα), την τεχνική υποδομή, τις εγκαταστάσεις και τον αναγκαίο εξοπλισμό, σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 604/1977 και του π.δ. 463/1978.

Ποιά η συγκρότηση συνεργείων περισυλλογή των αδέσποτων ζώων συντροφιάς?

Για την περισυλλογή των αδέσποτων ζώων συντροφιάς, συγκροτούνται συνεργεία από άτομα κατάλληλα εκπαιδευμένα και έμπειρα στην αιχμαλωσία ζώων συντροφιάς. Τα συνεργεία αυτά ελέγχονται για το έργο τους, ως προς τις επιτρεπόμενες μεθόδους σύλληψης και αιχμαλωσίας των ζώων αυτών, από κτηνίατρο της αρμόδιας υπηρεσίας Κτηνιατρικής του Δήμου και, όπου αυτή δεν έχει συσταθεί, από κτηνίατρο του Τμήματος Κτηνιατρικής της Διεύθυνσης Αγροτικής Οικονομίας και Κτηνιατρικής της οικείας Περιφερειακής Ενότητας. Η εποπτεία και ο έλεγχος πραγματοποιείται βάσει ανάλυσης κινδύνου. Τη μέριμνα για την εκπαίδευση των ατόμων αυτών έχει ο οικείος Δήμος.

Ποιά διαδικασία ακολουθείται μετά την περισυλλογή των ζώων?

α) Τα αδέσποτα ζώα συντροφιάς, που περισυλλέγονται, οδηγούνται τμηματικά στα υπάρχοντα καταφύγια αδέσποτων ζώων συντροφιάς, στα δημοτικά κτηνιατρεία ή, σε εξαιρετικές περιπτώσεις, και σε ιδιωτικά κτηνιατρεία, που διαθέτουν την κατάλληλη υποδομή και μπορούν να φιλοξενήσουν προσωρινά και για εύλογο χρονικό διάστημα τα προς περίθαλψη ζώα, μέχρι την αποθεραπεία τους, υποβάλλονται σε κτηνιατρική εξέταση, στερώνονται, σημαίνονται με ηλεκτρονική σήμανση ως αδέσποτα και καταγράφονται στη διαδικτυακή ηλεκτρονική βάση.

β) Αν διαπιστωθεί από την κτηνιατρική εξέταση ότι είναι τραυματισμένα ή πάσχουν από ιάσιμο νόσημα, υποβάλλονται στην κατάλληλη θεραπευτική αγωγή.

γ) Αν διαπιστωθεί από την κτηνιατρική εξέταση ότι είναι επικίνδυνα ζώα συντροφιάς ή ότι πάσχουν από ανίατη ασθένεια ή ότι είναι πλήρως ανίκανα να αυτοσυντηρηθούν λόγω γήρατος ή αναπηρίας και η διατήρησή τους στη ζωή είναι πρόδηλα αντίθετη με τους κανόνες ευζωίας τους και αρνηθούν τα φιλοζωικά σωματεία της περιοχής να αναλάβουν τη φροντίδα, εποπτεία και τη διαδικασία υιοθεσίας τους, υποβάλλονται σε ευθανασία.»

Τι πρέπει να γνωρίζεται σε περίπτωση που επιθυμείται να υιοθετήσετε ένα αδέσποτο ζώο?

Αδέσποτα ζώα συντροφιάς, που περισυλλέγονται, και διαπιστώνεται ότι είναι υγιή ή έχουν πλέον αποθεραπευθεί, καθώς και τα προερχόμενα από παράδοση από τον ιδιοκτήτη τους μπορούν να υιοθετούνται από ενήλικα άτομα ή από φιλοζωικές ενώσεις και σωματεία, που λειτουργούν νόμιμα.

Σε κάθε περίπτωση τα ζώα συντροφιάς, που υιοθετούνται, σημαίνονται άμεσα ηλεκτρονικά και καταγράφονται στη Διαδικτυακή Ηλεκτρονική Βάση με τα πλήρη

στοιχεία του προσωρινού και του οριστικού ιδιοκτήτη τους και υποβάλλονται σε αποπαρασίτωση και εμβολιασμό. Κατά την παράδοση ενός ζώου για υιοθεσία υπογράφεται η «Δήλωση Υιοθεσίας ζώου από νέο ιδιοκτήτη» μεταξύ του υπευθύνου του καταφυγίου ή του φιλοζωϊκού σωματείου και του νέου ιδιοκτήτη.

Τι ορίζει η νομοθεσία για όσα αδέσποτα ζώα είναι μικρότερα των 5 μηνών?

Ζώα συντροφιάς ηλικίας μικρότερης των πέντε (5) μηνών, που δεν έχουν υιοθετηθεί, παραμένουν προσωρινά στα καταφύγια ζώων, που διατηρούν οι Δήμοι ή τα Διαδημοτικά Κέντρα και τα συνεργαζόμενα με τους φορείς αυτούς φιλοζωϊκά σωματεία και ενώσεις ως τη συμπλήρωση της ηλικίας των πέντε (5) μηνών, έχοντας την απαραίτητη κτηνιατρική φροντίδα. Ζώα συντροφιάς, που δεν έχουν υιοθετηθεί και σύμφωνα με γνωμάτευση του κτηνίατρου κρίνονται ότι είναι υγιή, επανεντάσσονται άμεσα στο οικείο τους περιβάλλον, εντός των διοικητικών ορίων του Δήμου που περισυλλέγησαν, αφού προηγουμένως ελεγχθεί ότι έχουνσημανθεί και καταγραφεί ηλεκτρονικά και ότι έχουν υποβληθεί σε αποπαρασίτωση, εμβολιασμό και στείρωση.

Τι ισχύει για τις στείρωσεις?

Οι στείρωσεις σε αδέσποτα ζώα συντροφιάς, όπως επίσης και η σήμανση και η καταγραφή τους πραγματοποιούνται δωρεάν και από εθελοντές επαγγελματίες κτηνιάτρους, που έχουν την Ελληνική υπηκοότητα ή την υπηκοότητα ενός από τα κράτη - μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης και οι οποίοι συγκεντρώνουν όλες τις απαραίτητες προϋποθέσεις, προκειμένου να μπορούν να ασκήσουν νόμιμα το επάγγελμα του κτηνίατρου στην Ελλάδα. Εθελοντές κτηνίατροι που μετακινούνται προς τη Χώρα, προκειμένου να ασκήσουν το επάγγελμα του κτηνίατρου προσωρινά ή περιστασιακά, πραγματοποιούν μόνο στείρωσεις και σήμανση αδέσποτων ζώων. Στους εθελοντές κτηνιάτρους για την πραγματοποίηση των στείρωσεων, της σήμανσης και της καταγραφής των αδέσποτων ζώων συντροφιάς μπορεί να διατίθενται οι εγκαταστάσεις των γραφείων των αρμόδιων Υπηρεσιών Κτηνιατρικής της οικείας Περιφέρειας, Περιφερειακής Ενότητας ή του Δήμου ή άλλοι χώροι που ανήκουν στην οικεία Περιφέρεια ή Δήμο, εφόσον υπάρχουν διαθέσιμοι, υπό την εποπτεία των προαναφερθέντων αρμόδιων υπηρεσιών. Με απόφαση του Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων καθορίζονται οι προδιαγραφές των εγκαταστάσεων αυτών, ο εξοπλισμός τους, η χρονική διάρκεια διάθεσής τους, η διαδικασία διάθεσης και κάθε σχετικό θέμα. Για τον ίδιο σκοπό, επιτρέπεται να διατίθενται και οι χώροι τοπικών ιδιωτικών κτηνιατρείων. Η στείρωση, σήμανση και καταγραφή των αδέσποτων ζώων συντροφιάς μπορεί να πραγματοποιείται και σε κινητές εγκαταστάσεις κατάλληλες για άσκηση κτηνιατρικών πράξεων, που διαθέτουν οι εθελοντές κτηνίατροι. Για τις κινητές εγκαταστάσεις παροχής

κτηνιατρικών πράξεων χορηγείται άδεια λειτουργίας από την αρμόδια υπηρεσία Κτηνιατρικής της οικείας Περιφερειακής Ενότητας, όπου πρόκειται να δραστηριοποιηθούν, εφόσον πληρούνται οι απαιτήσεις που προβλέπονται στην απόφαση του Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων που εκδίδεται σύμφωνα με τα οριζόμενα στην παράγραφο 13.

Πως συγκροτείται στους Δήμους, από ποιους αποτελείται η 5μελής επιτροπή διαχείρισης αδέσποτων ζώων συντροφιάς και ποιά θέματα διαχειρίζεται?

α) Σε κάθε Δήμο συγκροτείται με απόφαση του Δημάρχου αα) **πενταμελής επιτροπή παρακολούθησης του προγράμματος διαχείρισης αδέσποτων ζώων συντροφιάς**, τα δύο μέλη της οποίας ορίζονται από τα φιλοζωικά σωματεία και τις ενώσεις που λειτουργούν νόμιμα και που εδρεύουν στο Δήμο ή στην οικεία Περιφερειακή Ενότητα. Στην επιτροπή μετέχουν: α) Ένας (1) κτηνίατρος, που ορίζεται από τον οικείο Δήμο και ο οποίος είναι, κατά προτίμηση, ο υπεύθυνος του προγράμματος διαχείρισης των αδέσποτων ζώων συντροφιάς και ελλείψει αυτού άλλος ιδιώτης κτηνίατρος.

β) Ένας (1) εκπαιδευτής σκύλων, ο οποίος είναι μέλος νομίμως αναγνωρισμένου επαγγελματικού σωματείου εκπαιδευτών σκύλων και ελλείψει αυτού εκπρόσωπος του οικείου Δήμου.

γ) Ένας (1) εκπρόσωπος, που ορίζεται από τον οικείο Δήμο, με τον αναπληρωτή του.

Η επιτροπή αποφασίζει για την επικινδυνότητα ενός ζώου συντροφιάς, σύμφωνα με τον ορισμό της περίπτωσης στ' του άρθρου 1, όπως ισχύει και αντιμετωπίζει τα προβλήματα που προκύπτουν κατά τη διαχείριση των αδέσποτων ζώων. Οι Δήμοι, οι Περιφερειακές Ενότητες και οι Περιφέρειες δημιουργούν δίκτυο ενημέρωσης. **Στην περίπτωση που υπάρχει διαφωνία για την επικινδυνότητα ενός αδέσποτου ζώου συντροφιάς ή για την αναγκαιότητα της πραγματοποίησης ευθανασίας σε αδέσποτο ζώο συντροφιάς, την οριστική απόφαση λαμβάνει ειδική επιστημονική επιτροπή** που συγκροτείται σε κάθε Δήμο με απόφαση του Δημάρχου και αποτελείται από: αα) έναν κτηνίατρο της κτηνιατρικής υπηρεσίας της οικείας Περιφερειακής Ενότητας με τον αναπληρωτή του,

δ) έναν ιδιώτη κτηνίατρο που ασκεί νόμιμα το επάγγελμα στη Χώρα και δραστηριοποιείται στην περιοχή δικαιοδοσίας του Δήμου ή όμορου Δήμου με τον αναπληρωτή του,

ε) έναν κτηνίατρο που ασκεί νόμιμα το επάγγελμα στη Χώρα και συνεργάζεται με το φιλοζωικό σωματείο που δραστηριοποιείται στην περιοχή δικαιοδοσίας του Δήμου ή όμορου Δήμου με τον αναπληρωτή του.

Σε περίπτωση επιθετικού ζώου ο Δήμος μπορεί να ζητήσει τη γνώμη εκπαιδευτή σκύλων, ο οποίος είναι μέλος νομίμως αναγνωρισμένου σωματείου εκπαιδευτών σκύλων.»

11. Επίλογος

Το Δικηγορικό Γραφείο Χρήστος Θ. Πέtkος, απευθύνει κάλεσμα ευαισθητοποίησης σε όλους τους ιδιώτες αλλά και τους συλλογικούς φορείς της χώρας προκειμένου να υπάρξει περισσότερη υπευθυνότητα απέναντι στα ζώα δεσποζόμενα ή αδέσποτα και να τους δοθεί η φροντίδα και η αγάπη που τους αξίζει. Ειδικότερα σε ότι αφορά τα αδέσποτα ζώα η σωστή ενημέρωση όλων μας μπορεί να βοηθήσει καταλυτικά στην αντιμετώπιση των προβλημάτων που παρουσιάζονται. Οφείλουμε ως μεμονωμένοι πολίτες και ως οργανωμένη κοινωνία να συνυπάρξουμε αρμονικά. Ας φροντίσουμε όλοι να ξεπεραστούν προβλήματα όπως, η αύξηση του πληθυσμού των αδέσποτων ζώων, που οφείλεται κυρίως στον ίδιο τον άνθρωπο. Όλοι μαζί ως κοινωνία και ξεχωριστά ο καθένας από εμάς, μπορούμε να δημιουργήσουμε καλύτερες προϋποθέσεις συμβίωσης με τα ζώα που υπάρχουν στο αστικό περιβάλλον ή το περιαστικό περιβάλλον και τα οποία έχουν δικαίωμα στο σεβασμό και την αγάπη μας.

Μετά τιμής

Χρήστος Θ. Πέtkος

Δικηγόρος Αθηνών, Ιπποκράτους 18, Αθήνα

τηλ. 211 8003 083

